

DESCOPERIRI MONETARE DIN MOLDOVA. VIII*

DE

LUCIAN MUNTEANU**, SEVER-PETRU BOȚAN**, AURORA-EMILIA APOSTU***

Abstract

We continue the regular publishing of the coins found in Moldavia, by presenting several ancient and medieval coins from the collection of the Museum in Vrancea (Focșani). The coins were discovered in the following locations: **I. Budești** (Cotești commune, Vrancea County) (1 AR, Antoninus Pius, 159-160); **II. Coroteni** (Slobozia Bradului commune, Vrancea County) (1 AR, imitation of "Huși-Voriești" type); **III. Focșani** (Vrancea County) (1 AR, Athens, c. 420-405 BC; 1 AR, Istros, 380/360/350-330 BC; 1 AR, imitation of "Thasian type", 120-80/70 BC); **IV. Irești** (Vidra commune, Vrancea County) (1 AR, imitation of "Crișeni-Berchieș" type); **V. Odobasca** (Poiana Cristei commune, Vrancea County) (1 AR, M. Baebius Q.f. Tampilus, 137 BC; 1 AR, imitation of "Adâncata-Mânăstirea" type); **VI. Poiana Cristei** (Vrancea County) (1 AE, Septimius Severus, Tomis); **VII. Urechești** (Vrancea County) (1 AR, Marcus Antonius, 32-31 BC; 1 AR, Antoninus Pius, 139); **VIII. Bătinești** (Țițești commune, Vrancea County) (1 AR, Holy Roman Empire, Ferdinand I, 1544); **IX. Poiana Cristei** (Vrancea county) (1 AR, Spain: Holland, 1576; 1 AR, Polish-Lithuanian Commonwealth: Riga, Stefan Bathory, 1585; 1 AR, Polish-Lithuanian Commonwealth: Lithuania, Zygmunt III Waza, 1601); **X. Străoane** (Vrancea county) (1 AR, Kingdom of Hungary, II. Ulászló, 1500-1502); **XI. Vrancea (county)** (1 AR, Polish-Lithuanian Commonwealth: Lithuania, Stefan Bathory, 1585; 1 AR, Polish-Lithuanian Commonwealth: Riga, Stefan Bathory, 1585; 3 AR, Polish-Lithuanian Commonwealth: Poland, Zygmunt III Waza, 1588, 1594, 1596).

Keywords: coin finds, Moldavia, Museum of Vrancea, ancient and medieval coins.

Continuăm prezentarea descoperirilor monetare din Moldova¹, prin publicarea unui lot de piese aflate în colecțiile Muzeului Vrancei din Focșani. Din păcate, în multe situații, am avut la dispoziție date sumare și, adeseori, inexacte sau contradictorii, despre proveniența acestor monede. În general, am urmărit informațiile consemnate în Registrul de inventar al muzeului și pe cele notate pe plicurile pieselor, pe care le-am corelat și coroborat, atunci când a fost posibil, cu ceea ce se cunoștea deja din literatura de specialitate. Astfel, am reușit să identificăm, în mod verosimil, credem noi, localitățile de pe teritoriul județului Vrancea în care au fost descoperite monedele de față.

Cea mai veche dintre ele este o tetradrahmă ateniană, de la sfârșitul veacului al V-lea î.Hr., aflată pe teritoriul orașului Focșani (Cat. III/1). Descoperirea respectivă, doar menționată în literatura de specialitate, destul de curând, credem că are un caracter excepțional. Inventarul monedelor ateniene aflate la nordul Dunării este unul destul de restrâns și conține doar emisiuni datate într-o perioadă mai recentă². Din aceeași localitate mai provin o monedă histriană din argint, din grupa a III-a (Cat. III/2) și o imitație de bună calitate, „de tip thasian”, realizată, probabil, în mediul tracic sud-dunărean (Cat. III/3).

* Acest articol a fost elaborat cu sprijinul unui grant acordat de Consiliul Național al Cercetării Științifice din România, CNCS-UEFISCDI, în cadrul proiectului cu numărul PN-II-ID-PCE-2012-4-0490.

** Institutul de Arheologie, Iași; lucanas2000@yahoo.com; sever_botan@yahoo.com.

*** Muzeul Vrancei, Focșani; auroraemiliaapostu@yahoo.com

¹ Pentru lucrările anterioare vezi: MIHAILESCU-BÎRLIBA, BUTNARIU 1988; MIHAILESCU-BÎRLIBA, BUTNARIU 1993; MIHAILESCU-BÎRLIBA, NICOLAE, ASĂVOAIE 2002; MUNTEANU, ONEL 2012; MUNTEANU 2013; MUNTEANU, IAȚCU 2014; MUNTEANU, BOȚAN, APOSTU 2015.

² PREDA 1998: 92; PREDA 2008: 43-44.

Din categoria imitațiilor de tip greco-macedonean, bine reprezentate în colecția Muzeului, inclusiv prin tezaure, am reușit să prezentăm doar trei piese. Două dintre acestea sunt emisiuni timpurii, deja bine-cunoscute în publicații, pe care am decis să le reluăm în lucrarea de față, urmărind actualizarea și completarea informațiilor cunoscute. Descoperirea de la Coroteni (Cat. II) aparține arealului sudic de difuziune a imitațiilor celtice de tip „Huși-Vovriești”³, în vreme ce piesa de tip „Crișeni-Berchieș”, de la Irești (Cat. IV) constituie o prezență insolită în arealul de la răsărit de Carpați⁴. Imitația târzie de tip „Adâncata-Mănăstirea”, de la Odobasca (Cat. V/2), care, credem noi, a fost interpretată eronat de către majoritatea specialiștilor, este publicată aici, pentru prima dată. Descoperirile de acest fel se întâlnesc relativ rar pe teritoriul Moldovei⁵.

Piese aflate la Budești (Cat. I), Odobasca (Cat. V/1), Poiana Cristei (Cat. VI) și Urechești (Cat. VII/1-2) completează repertoriul descoperirilor de emisiuni romane, republicane și imperiale, din teritoriul „barbar” din partea răsăriteană a Daciei. Unele dintre ele erau deja cunoscute, fiind doar completate și rectificate de noi, în vreme ce altele sunt menționate aici pentru prima dată. O apariție deosebită poate fi considerată emisiunea civică de la Poiana Cristei. Există semnalări anterioare de monede tomitane în Moldova⁶, dar tipul iconografic de pe reversul acestei piese este unul destul de rar întâlnit în ansamblul descoperirilor cunoscute până în prezent⁷.

Dintre monedele medievale, doar cea de la Bătinești (Cat. VIII) a fost aflată în urma unor investigații arheologice sistematice, având un context bine stabilit. Este dificil de stabilit dacă piesele de la Poiana Cristei (Cat. IX/1-3) își au originea într-un tezaur. Mai mult, nu putem ști dacă e vorba de o nouă descoperire în această localitate sau avem de-a face doar cu părți recuperate în intervale cronologice diferite, dintr-un depozit mai vechi, cunoscut specialiștilor doar într-o variantă sumară. Piese achiziționate din localitatea învecinată, Bordești, consemnate de noi, în mod precaut, ca fiind aflate pe teritoriul județului (Cat. XI/1-5), par să complice și mai mult aceste posibile interpretări.

Mulțumim domnului director al Muzeului Vrancei, dr. Horia Dumitrescu, pentru sprijinul pe care ni l-a acordat, de fiecare dată, cu generozitate, în studierea materialului monetar aflat în colecția Muzeului. De asemenea, suntem recunoscători colegilor care și-au adus contribuția la realizarea acestei lucrări: Ștefan Honcu (Iași) și Mădălina Stănescu (Focșani).

³ MUNTEANU, CHIRIAC 2016: 555-556, 575; Pl. IV.

⁴ MIHAILESCU-BÎRLIBA 1990: 82; PREDA 1998: 156-157.

⁵ MIHAILESCU-BÎRLIBA 1990: 77.

⁶ MIHAILESCU-BÎRLIBA 1980: 198-199, Tab. XXXIX.

⁷ IACOB 2003: 303-305.

CATALOGUL DESCOPERIRILOR⁸

A. MONEDE ANTICE

I. Budești (com. Cotești, jud. Vrancea)

Moneda a fost descoperită în anul 1979, în urma cercetărilor arheologice de suprafață, efectuate de către Gh. Constantinescu și A. Paragină. Din același loc provin numeroase lupe de metal, ceramică carpică și un fragment de chiup.

Bibl. BOBI 1981: 100, nr. 4.

AR (*denarius*); 2,58 g; 16×17 mm; 12h; b.c.;

Av. ANTONINVS – AVG PIVS P P TR P XXIII

Rv. FORTVNA – COS IIII

Antoninus Pius, Roma, anii 159-160 (RIC III: 62, nr. 300a; BMC IV: 146, nr. 976-977);

Inv. MV 18593.

II. Coroteni (com. Slobozia Bradului, jud. Vrancea)

Moneda a fost aflată, în mod întâmplător, în urma surpării terenului, în situl arheologic de la Coroteni, în anul 1982. Ea provine din vecinătatea „Cetățuiei”, aparținând sectorului II al stațiunii, unde a fost identificat un nivel arheologic datat în perioada La Tène.

Bibl. BOBI 1987; BOBI 1992: 42, fig. 11/6; BOBI 1999: 198, 202, 213, nr. 4, 429, fig. CXVI/2; MIHAILESCU-BÎRLIBA 1990: 147, nr. 264; POENARU BORDEA, MITREA 1993: 312, nr. 19; PREDA 1998: 161; PĂRPĂUȚĂ 2006: 262, nr. 22; MUNTEANU, CHIRIAC 2016: 555.

AR; 13,03 g; 24×25 mm; 3h; b.c.; tăietură pe revers, care străpunge aversul (10×1 mm);

Av. Capul lui Zeus cu barbă și cunună de lauri, în profil, spre dreapta; imaginea este aplatizată;

Rv. Călăreț spre dreapta, în alură de paradă, ținând o ramură de palmier în mâna dreaptă; o rozetă (?) sub botul calului și un simbol neidentificat între picioarele din față ale calului; pe partea posterioară a calului se află un semn (contramarcă ?); imaginea este aplatizată;

Imitație de tip „Huși-Vovriești”, secolul al III-lea î.Hr. (tip general PREDA 1973: 111-131, 505-511, pl. XXI-XXVII);

III. Focșani (jud. Vrancea)

1. Piesa a fost aflată în anul 1980, în zona centrală a orașului Focșani, în mod întâmplător, cu ocazia unor lucrări de canalizare. În acest punct, nu au fost identificate alte artefacte, care să fie datate în aceeași perioadă.

Bibl. BOBI 1999: 193, 196, 210, nr. 9c, 424, fig. CXI/1.

AR (*tetradrahmă*); 15,31 g; 19×22 mm; 9h; b.c.;

Rv. AΘE;

Attica, Atena, anii 450-404 î.Hr. (KROLL 1993: 17, nr. 8) sau anii 454-404 î.Hr. (SNG München 14, 46-59) sau anii 420-405 î.Hr.

(FLAMENT 2007: 79-91, 111, 115-117 [groupe III]);

Inv. MV 1836.

⁸ Sunt folosite următoarele abrevieri pentru metale (AR – argint, AE – bronz), date metrologice (g – gram, mm – milimetru), stare de conservare a monedelor (b.c. – bine conservată, f.s.c. – foarte slab conservată, s.c. – slab conservată) și colecții (MV – Muzeul Vrancei, Focșani). În ceea ce privește maniera de prezentare a monedelor în Catalog, precizăm că, de fiecare dată este descrisă legenda, împreună cu restul semnelor epigrafice. Doar în anumite situații, pe care le-am considerat particulare (în cazul de față este vorba despre emisiuni pentru care nu există, încă, determinatoare numismatice corespunzătoare), sunt redată elementele iconografice.

2. Moneda a fost descoperită în anii '70, ai secolului trecut, în zona centrală a orașului Focșani. Din păcate, există informații contradictorii, cu privire la anul exact al aflării piesei (1970 sau 1975), precum și în legătură cu locul descoperirii. Astfel, conform mărturiei păstrate de la V. Bobi, moneda provine, cu certitudine, de pe teritoriul orașului Focșani, aflându-se, inițial, într-o colecție particulară (I. Pasan). În schimb, în Registrul de inventar al muzeului, ea figurează ca fiind aflată, întâmplător „la Odobești, de către copii, la un loc cu altele din aur, moderne”, fiind donată muzeului de către Miliția din Focșani. Am ales să acordăm credit informațiilor lui V. Bobi, obținute, probabil, în urma unei investigații personale, care credem că nu au mai fost actualizate în documentele muzeului. În mod cert, această descoperire este diferită de cea similară, menționată, anterior, de către B. Mitrea⁹.

Bibl. BOBI 1999: 193, 196, 210, nr. 9d, 424, fig. CXI/2.

AR (*didrahmă*); 6,50 g; 16 mm; 12h; b.c.; o tăietură pe avers;
Av. Două capete de tineri, inversate, văzute frontal; capul din partea stângă, aflat în poziție normală are părul vâlvoi, iar cel din dreapta, inversat, are părul ondulat;

Rv. ΙΣΤΡΙΑΚΑ Acvila pe delfin, spre stânga; sub delfin, litera A;

Istros, secolul al IV-lea î.Hr. (PICK 1898: 161, nr. 416) (CANARACHE

1968: 114, nr. 51, 55, 58-60, 67 – grupa a IV-a; SNG Copenhagen 2, 192-193; SNG IX BM 1, 237; TALMAȚCHI

2011: 339, 689, VII/13-14 – grupa a III-a) sau anii cca. 380-313 î.Hr. (PREDA 1998: 49-50 – grupa a III-a) sau anii

380 sau 360/350-330 î.Hr. (POENARU BORDEA 2001: 16 – grupa a III-a);

Inv. MV 5690.

3. Din informațiile păstrate în Registrul de inventar, piesa a fost donată Muzeului Vrancei de către Nicolae Alexandrescu, în anul 1980. Ea este menționată de către V. Bobi ca fiind aflată pe teritoriul orașului Focșani.

Bibl. BOBI 1999: 194, 196, 210, nr. 9e.

AR (*tetradrahmă*); 16,67 g; 29×30 mm; 12h; b.c.;

Rv. ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ/ ΣΩΤΗΡΟΣ/ ΘΑΣΙΩΝ/ Μ
Imitație „de tip thasian”, Tracia, c. 120–80/70 î.Hr.

(PROKOPOV 2006: 166-167, nr. 1295-1304, Taf. 89 – grupa XVI);

Inv. MV 18573.

IV. Irești (com. Vidra, jud. Vrancea)

Piesa a fost descoperită, în mod întâmplător, înainte de anul 1978, de către Vasile Olărașu (din Voloșcani), în zona satului Irești, la trei metri de punctul „Lutărie”, în ruptura unui mal al pârâului Colții, situat în partea stângă a râului Putna. În urma cercetărilor de realizate în surpătura lutăriei, au fost descoperite doar artefacte din epoca bronzului. După ce a fost deținută de către alte două persoane (Ion Dorobăț și Gheorghe Hușcă), în afară de descoperitor, moneda a fost predată Muzeului Vrancei în anul 1978, de către profesoara Maria Soare, din Vidra.

Bibl. PARAGINĂ 1981; MITREA 1984: 186, nr. 46; MIHAILESCU-BÎRLIBA 1990: 136, nr. 113; PREDA 1998: 157; BOBI 1999: 198, 202, 214, nr. 10, 429, fig. CXVI/1; PĂRPĂUȚĂ 2006: 273, nr. 71.

AR; 14,17 g; 22×23 mm; 12h; b.c.; tăietură pe revers;

Av. Capul lui Zeus cu barbă și cunună de lauri, în profil, spre dreapta; cununa este alcătuită din două șiruri de frunze ovale; bucele de pe frunte și din zona tâmpiei au forma de S culcat; barba este alcătuită dintr-un șir dens de proeminențe concave; nasul este ascuțit, ochiul este redat printr-o globulă înscrisă într-un oval neregulat, iar buzele, prin două globule; împrejur, cerc perlat;

⁹ MITREA 1968: 446, no. 7.

Rv. Călăreț spre stânga, cu ramură și coif cu crinieră alungită, în formă de S culcat; calul se află în mișcare și are un picior din față (dreapta) și unul din spate (stânga), ridicate; corpul calului este bine legat, coada lungă, capul mic, cu ochiul redat printr-o globulă; încheieturile picioarelor calului sunt marcate prin globule; sub botul calului se află un animal mic, stilizat, așezat în poziție verticală; sub cal se află o globulă;
Imitație de tip „Crișeni-Berchieș”, faza a, sfârșitul secolului al III-lea î.Hr. (tip general PREDA 1973: 97-104, 499-500, pl. XV-XVI; PREDA 1998: 156-158);
Inv. MV 14761.

V. Odobasca (com. Poiana Cristei, jud. Vrancea)

1. Piesa a fost aflată în anul 1954, în condiții necunoscute. Inițial, în literatura de specialitate, descoperirea a fost localizată la Dobasu (localitate inexistentă), datorită, se pare, unei banale greșeli de tipar. În Registrul de inventar al muzeului, moneda apare ca fiind cumpărată de la Gh. Untaru (Focșani), în anii '50 ai secolului trecut, împreună cu alte piese romane, republicane și imperiale.

Bibl. CONSTANTINESCU, BOOS 1957: 470, nr. 3 (Dobasu); CHIȚESCU 1981: 342, nr. 68 (Dobasu); MIHAILESCU-BÎRLIBA 1990: 154, nr. 55 (Odobasca); PREDA 1998: 307; BOBI 1999: 205, 221, nr. 19; PĂRPĂUȚĂ 2006: 366, nr. 326.

AR (*denarius*); 3,85 g; 16×19 mm; 9h; s.c.;

Av. X/ TAMP[IL];

Rv. ROMA/ [M•B]AEBI•Q•F;

M. Baebius Q.f. Tampilus, Roma, anul 137 î.Hr. (CRAWFORD 1974: 268, nr. 236/1) sau c. 120 î.Hr. (SYDENHAM 1952: 59, nr. 489);

Inv. MV 1814.

2. Moneda a fost descoperită înainte de anii 1955-1956, când a fost donată Muzeului, conform Registrului de inventar. În literatura de specialitate, ea este menționată, pentru prima dată, în anul 1957, împreună cu piesa republicană, provenind din aceeași localitate (*vide supra*, Dobasu, în loc de Odobasca). Din păcate, credem că este posibil ca, pornind de la aceste date publicate într-o manieră sumară, cărora li s-au adăugat alte informații inedite, inexacte, să se fi ajuns la interpretarea eronată a acestei descoperiri, de către majoritatea specialiștilor.

Bibl. CONSTANTINESCU, BOOS 1957: 470, nr. 3 (Dobasu – „o monedă dacică și una romană din timpul republicii”); PREDA 1971: 66, nr. 25 și nota 32 (monedă de tip „Vârteju-București”); PREDA 1973: 208, nr. 21 (două monede de tip „Adâncata-Mănăstirea”); 238, nr. 25 (monedă de tip „Vârteju-București”); PREDA 1998: 185, 190 (la fel); MIHAILESCU-BÎRLIBA 1990: 139, nr. 152-153 (la fel); BOBI 1999: 202, 215, nr. 17 (la fel); PĂRPĂUȚĂ 2006: 278, nr. 218 (la fel).

AR; 6,56 g; 20 mm; 6h; s.c.;

Av. Capul lui Zeus, schematizat, spre dreapta. Fruntea și nasul sunt redade prin două linii unite într-un unghi drept, ultima terminându-se cu o globulă; ochiul apare ca o globulă, încadrată de unghi ascuțit, iar buzele, ca două linii subțiri; părul este redat prin grupe de câte trei linii, care pornesc, radiat, din creștetul capului și prin liniuțe paralele, pe ceafă, iar barba, prin șiruri de semne în formă de virgule; urechea este în formă de semilună;

Rv. Călăreț cu calul la trap, schematizat, spre stânga. Din călăreț se păstrează doar două globule palele, în locul bustului, legate printr-o linie bifurcată și continuată sub cal; în spatele călărețului se află o altă globulă; calul are corpul alcătuit din două proeminențe circulare, gâtul și capul sunt rectangulare, coada arcuită, desprinsă de corp și picioarele, sub forma unor linii subțiri, cu globule la încheieturi; copitele sunt redade prin semne în formă de virgule;

Imitație de tip „Adâncata-Mănăstirea”, seria IV, c. 150-130/120 î.Hr. (tip general PREDA 1973: 200-201, nr. 12-20; 213, 524-525, pl. XL/12-15, XLI/1-5; PREDA 1998: 182-184);

Inv. MV 1269.

VI. Poiana Cristei (jud. Vrancea)

Moneda a fost descoperită pe teritoriul localității, în condiții neprecizate, fiind donată Muzeului Vrancei, în anul 1979.

Bibl. inedită.

AE (*tetrassaria*); 8,42 g; 25×27 mm; 7h; s.c.; bătută descentrat pe avers și pe revers;

Av. [...] – CEVHPOC H

Rv. MHTPOII ΠIO – NTOV TOMEΩC / Δ

Septimius Severus, Moesia Inferior, Tomis, anii 193-211 (PICK, REGLING 1910: 718, nr. 2759; MUŠMOV 1912: 107, nr. 1887; VARBANOV I 2005: 392, nr. 4843);

Inv. MV 16781.

VII. Urechești (jud. Vrancea)

În Registrul de inventar al muzeului este consemnată doar localitatea în care au fost descoperite cele două monede, împreună, probabil, cu numele persoanei (Giurgea) de la care au fost achiziționate piesele. Din aceeași localitate, în colecția muzeului se păstrează două amfore romane, din veacul al III-lea.

Bibl. APOSTU 2006: 32, nr. 62.

1. AR (*denarius*); 3,50 g; 15×17 mm; 9h; s.c.; bătută descentrat pe avers și pe revers;

Av. [ANT•]AVG/ III•VIR•R•P•C

Rv. LEG – XII

Marcus Antonius, monetărie mobilă, anii 32-31 î.Hr. (CRAWFORD 1974: 541, nr. 544/26; SYDENHAM 1952: 196, nr. 1230);

Inv. MV 15161.

2. AR (*denarius*); 3,13 g; 17×18 mm; 6h; s.c.;

Av. ANTONINVS – AVG PIVS P P

Rv. TR POT – COS II

Antoninus Pius, Roma, anul 139 (RIC III: 31, nr. 44 – a treia emisiune; BMC IV: 20, nr. 117 – a treia emisiune; HILL 1970: 182, nr. 196 – emisiunea a 11-a);

Inv. MV 15162.

B. MONEDE MEDIEVALE

VIII. Bătinești (com. Țițești, jud. Vrancea)

Moneda a fost descoperită în anul 1983 cu prilejul cercetărilor arheologice sistematice, efectuate de către A. Paragină în așezarea medievală, în una dintre locuințele dezvelite în S_{VI}.

Bibl. PARAGINĂ 1991: 138.

AR (*Denar*); 0,49 g; 15 mm; 6h; b.c.;

Av. FERDINAND★•D★G★R★VNG★1544★

Rv. ★PATRONA★ – ★VNGARIE★ /K – B

Imperiul Romano-German: Ungaria, Ferdinand I, Kremnitz (siglele K–B), anul 1544 (UNGER II 2000: 103, nr. 869; HUSZÁR 1979: 143, nr. 935);

Inv. MV 26466.

IX. Poiana Cristei (jud. Vrancea)

Prima dintre monede a fost descoperită în anul 1971, pe raza comunei Poiana Cristei, acestea fiind singurele date disponibile. Despre cele două piese poloneze știm doar că au fost donate Muzeului Vrancei în anul 1996, de către Gh. Prodan, ele fiind aflate în aceeași localitate. Nu excludem posibilitatea ca cele trei monede, ajunse la muzeu, în perioade diferite, să-și aibă originea într-un tezaur. Atragem atenția asupra faptului

că în literatura de specialitate este menționat un depozit descoperit în această localitate¹⁰, din care cel puțin 20 de exemplare se păstrează în colecția Muzeului Vrancei (inv. 35582-35601 - „monede olandeze și poloneze din argint [...] 1597-1671”).

Bibl. Inedite

1. AR (*leeuwendaalder*); 26,61 g; 40×41 mm; 3h; s.c.;
Av. ★MO★NO★ARG★ – ★ORDIN★HOL★ /15 – 76
Rv. ★CONFIDENS★DNO★NON★MOVETVR★
Spania: Holland, 1576 (DELMONTE 1967: 194, nr. 831);
Inv. MV 3896.

2. AR (*trojak*); 2,24 g; 20 mm; 6h; b.c.;
Av. ♦STEP♦D♦G♦REX♦PO♦D♦L♦
Rv. III/15–85/GR–OS/ARG♦TRIP/♦CIVI♦RI:
Uniunea Polono-Lituaniană: Riga, Stefan Batory, Riga (crin – Herman Wulf),
1585 (GUMOWSKI 1960: 117, nr. 814; IGER 2008: 61, nr. R.85.2b);
Inv. MV 15191.

3. AR (*trojak*); 2,25 g; 20 mm; 3h; b.c.;
Av. SIG•III•D•–G•R•PO•M•D•L•
Rv. •III•/GRO•ARG/TRI•M•D•L•/•16–01•/•★•V•★•
Uniunea Polono-Lituaniană: Lituania, Zygmunt III Waza, Vilnius (herb
Łabędź – Andrzej Zawiszy), 1601 (GUMOWSKI 1960: 136, nr. 1346; IGER
2008: 171, nr. V.01.2d var.);
Inv. MV 15192.

X. Străoane (jud. Vrancea)

Cu excepția locului descoperirii, consemnat în Registrul de inventar, nu se cunosc niciun fel de informații despre această piesă. În documentul respectiv ea este menționată împreună cu monedele romane din tezaurul de la Repedea (com. Străoane)¹¹, dar este imposibil de precizat dacă toate piesele au fost recuperate în același moment sau în condiții similare, de la aceeași persoană.

Bibl. APOSTU 2006: 28-29, nr. 57.

AR (*denár*); 0,67 g; 14×15 mm; 5h; b.c.; bătută descentrat pe avers;
Av. M•WLADISLAI•R•UNGARI•
Rv. PATRONA – VNGARI (moneda a fost rebătută, unele litere din legendă fiind dublate);
Regatul Ungariei, II. Ulászló, Körmöcbánya (K–H – Hans Thurzó), anii
1500-1502 (HUSZÁR 1979: 125, nr. 808; POHL 1982, Tab. 124, nr. 244-1);
Inv. MV 15155.

XI. Vrancea (județ)

Monedele au fost achiziționate în anul 2005, de la Slabu Neculai, din localitatea Bordești și provin, fără îndoială, dintr-un tezaur. Din păcate, nu avem informații despre locul exact al acestei descoperiri. Există posibilitatea ca originea lor să se afle chiar în depozitul de la Poiana Cristei (*vide supra*), care

¹⁰ Din păcate, am reușit să aflăm doar foarte puține lucruri despre această descoperire. A se vedea ȘTIRBU, VELTER, PĂUNESCU 1990:186 (tezaurul este inclus într-o listă de descoperiri ce conțin taleri din veacul al XVII-lea; limitele lui cronologice sunt anii 1576-1671); ȘTIRBU, VELTER 1993: 57, nr. 22 (de această dată este vorba despre o listă cu tezaure ce au în compoziție monede din argint originare din Țările de Jos); PARAGINĂ, CONSTANTINESCU 1991: 169, nota 47 (depozitul este doar menționat într-o înșiruire de descoperiri monetare din județ); BUTNARIU 2009: 412, nota 91 (depozitul este inclus în categoria tezaurelor de acumulate, încheiate în „etapa prefanariotă”; în anul 1988, 50 de monede se aflau în colecția Institutului de Arheologie „Vasile Pârvan” din București, inv. 3896-3945).

¹¹ MUNTEANU, BOȚAN, APOSTU 2015: 182-183.

conținea astfel de nominaluri poloneze. Avem în vedere și faptul că cele două localități, Bordești și Poiana Cristei sunt relativ apropiate.

Bibl. Inedite

1. AR (trojak); 2,36 g; 20×21 mm; 5h; b.c.; bătută descentrat pe avers;

Av. •STEP•D•G•REX–PO•M•D•L•

Rv. III/15–85/GROS•ARG/TRIP•M•D/LIT

Uniunea Polono-Lituaniană: Lituania, Stefan Batory, Vilnius (herb Lis – Lwa Sapielhy; frunze – Piotr Platyny), 1585 (GUMOWSKI 1960: 115, nr. 763; IGER 2008: 56, nr. V.85.2b);

Inv. MV 35572.

2. AR (trojak); 2,28 g; 19×20 mm; 11h; b.c.;

Av. STEP:D:G:REX:PO:D:L•

Rv. III/•15–85•/GR–OS/ARG:TRIP/CIVI:RI/•GE•

Uniunea Polono-Lituaniană: Riga, Stefan Batory, Riga (crin – Herman Wulf), 1585 (GUMOWSKI 1960: 117, nr. 814; IGER 2008: 60, nr. R.85.1k var.);

Inv. MV 35573.

3. AR (trojak); 2,27 g; 20 mm; 11h; b.c.;

Av. SIG•III•D•G•R•POL•M•D•L

Rv. III/GROS+ARG/TRIP+REG/POLONIÆ/I–D/15–88

Uniunea Polono-Lituaniană: Coroana, Zygmunt III Waza, Olkusz (herb Przegonia și ID – Jan Dulskiego), 1588 (GUMOWSKI 1960: 123, nr. 986; IGER 2008: 75, nr. O.88.8b);

Inv. MV 35576.

4. AR (trojak); 2,19 g; 20 mm; 11h; b.c.; bătută descentrat pe avers;

Av. SIGI•3•D•G•REX•PO•M•D•L•

Rv. •III•/GROS•ARG/•TRIP•REG/POLONIÆ/94•/I–F

Uniunea Polono-Lituaniană: Coroana, Zygmunt III Waza, Poznań (herb Lewart și IF – Jan Firlej; cărligele – Teodor Busch), 1594 (GUMOWSKI 1960: 123, nr. 1018; IGER 2008: 102, nr. P.94.2e var.);

Inv. MV 35575.

5. AR (trojak); 2,42 g; 20 mm; 11h; b.c.; bătută descentrat pe avers;

Av. SIGI•3•D•G•REX•PO•M•D•L•

Rv. III/GROS•ARG/TRIP•REG/POLONIA/I–F H–R/96

Uniunea Polono-Lituaniană: Coroana, Zygmunt III Waza, Poznań (herb Lewart și IF – Jan Firlej; trandafir și HR – Herman Rüdiger), 1596 (GUMOWSKI 1960: 124, nr. 1037; IGER 2008: 106, nr. P.96.4a);

Inv. MV 35574.

BIBLIOGRAFIE:

APOSTU 2006	Apostu, A.-E., <i>Inventarul arheologic al localităților județului Vrancea (III)</i> , in: <i>Cronica Vrancei</i> , 9-44.
BMC IV	<i>Coins of the Roman Empire in the British Museum. IV. Mattingly, H., Antoninus Pius to Commodus</i> , Oxford University Press, London, 1940.
BOBI 1999	Bobi, V. M., <i>Civilizația geto-dacilor de la curbură Carpaților (sec. VI î.Chr.-sec. II d.Chr.)</i> , Bibliotheca Thracologica, XXIX, București.
BOBI 1992	Bobi, V., <i>Cercetările cu caracter de salvare de la Coroteni, jud. Vrancea</i> , in: <i>MCA</i> , 17.1 (1983), 31-50.

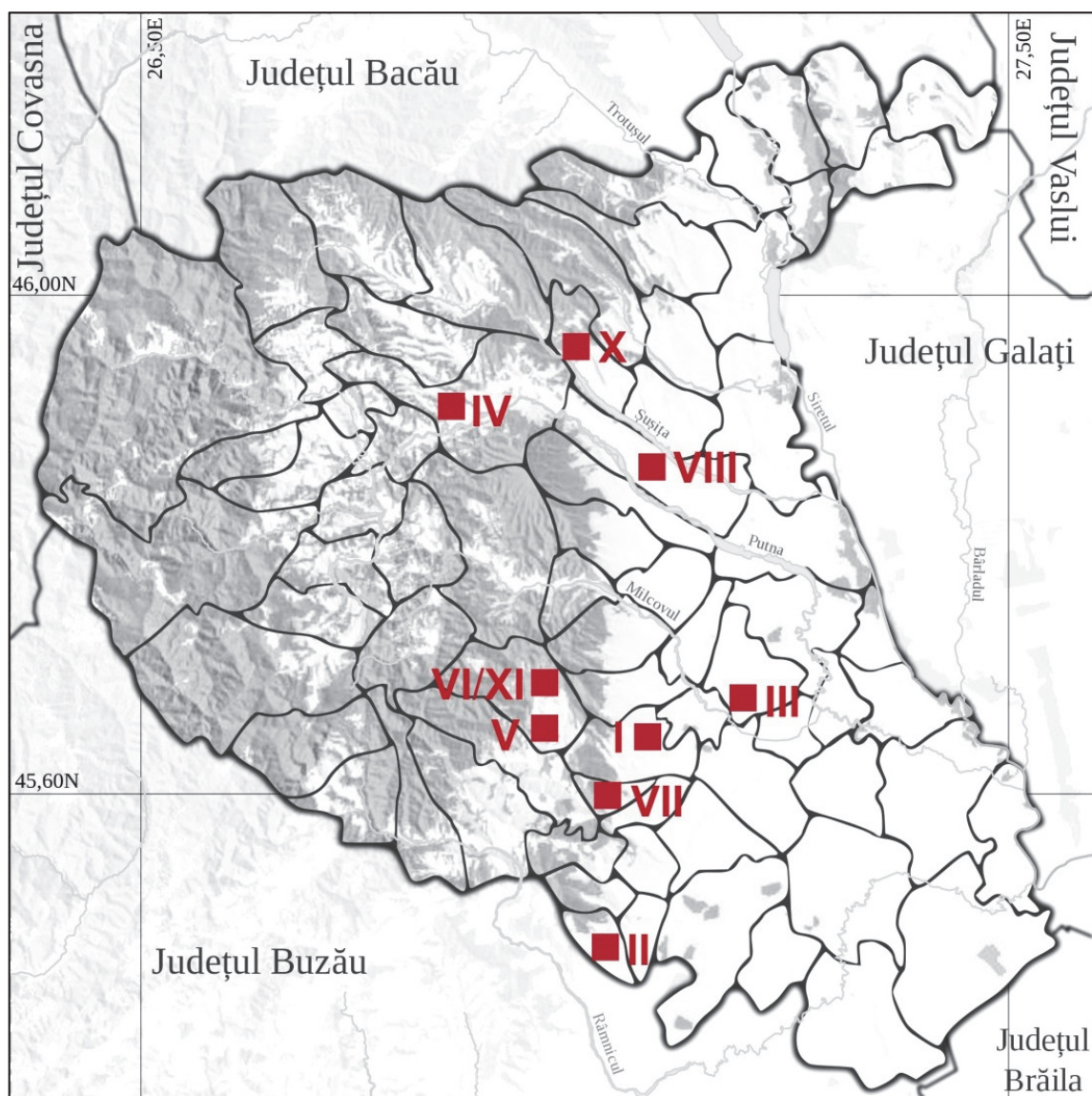
- BOBI 1987 Bobi, V., *O monedă geto-dacică de argint descoperită la Coroteni-Vrancea*, in: StComVr, 5-7 (1982-1984), 331-332.
- BOBI 1981 Bobi, V., *Contribuții la repertoriul arheologic al județului Vrancea (dovezi ale continuității de locuire din secolele II-VII e.n.)*, in: StComVrancea, 4, 97-140.
- BUTNARIU 2009 Butnariu, V.M., *Tezaurul de la Ungureni. Prolegomene la circulația șilingului în Moldova*, in: AIIX, 46, 401-438.
- CANARACHE 1968 Canarache, V., *Sistemul ponderal și tipologia drahmelor istriene de argint*, in: Pontice, 1, 107-192.
- CHIȚESCU 1981 Chițescu, M., *Numismatic Aspects of the History of the Dacian State. The Roman Republican Coinage in Dacia and Geto-Dacian Coins of Roman Type*, BAR IS 112, London.
- CONSTANTINESCU, BOOS 1957 Constantinescu, Gh., Boos, H., *Descoperiri monetare în raionul Focșani și împrejurimi*, in: SCN, 1, 469-470.
- CRAWFORD 1974 Crawford, M. H., *Roman Republican Coinage*, I-II, Cambridge University Press, London.
- DELMONTE 1967 Delmonte, A., *Le Benelux d'argent: écus, demi-écus, quart décus et monnaies obsidionales frappées dans les territoires composant les anciens Pays-Bas septentrionaux et méridionaux*, Jacques Schulman N.V., Amsterdam.
- FLAMENT 2007 Flament, C., *Le monnayage en argent d'Athènes: de l'époque archaïque à l'époque hellénistique (c. 550 - c. 40 av. J.-C.)*, Association de Numismatique Professeur Marcel Hoc, Louvain-la-Neuve.
- GUMOWSKI 1960 Gumowski, M., *Handbuch der polnischen Numismatik*, Akademische Druck- und Verlagsanstalt, Graz.
- HILL 1970 Hill, P.V., *The dating and arrangement of the undated coins of Rome. A.D. 98 - 148*, Spink & Son Ltd., London.
- HUSZÁR 1979 Huszár, L., *Münzkatalog Ungarn von 1000 bis heute*, Corvina Verlag, Budapest/München.
- IACOB 2003 Iacob, M., *Noi descoperiri de monede tomitane în Dobrogea. Atelierul monetar tomitan în epoca romană*, in: Peuce, S.N., 1 (14), 283-340.
- IGER 2008 Iger, T., *Katalog trojaków polskich*, Wydanie pierwsze, Warszawa.
- KROLL 1993 Kroll, J.H., *The Athenian Agora. Results of excavations conducted by the American School of Classical Studies at Athens. XXVI: The Greek Coins*, American School of Classical Studies at Athens, Princeton, New Jersey (with contributions by A.S. Walker).
- MIHAILESCU-BÎRLIBA, NICOLAE, ASĂVOAIE 2002 Mihailescu-Bîrliba, V., Nicolae, E., Asăvoaie, C., *Descoperiri monetare din Moldova. III*, in: ArhMold, 22 (1999), 219-232.
- MIHAILESCU-BÎRLIBA, BUTNARIU 1993 Mihailescu-Bîrliba, V., Butnariu, V., *Descoperiri monetare din Moldova. II*, in: ArhMold, 16, 289-294.
- MIHAILESCU-BIRLIBA 1990 Mihailescu-Bîrliba, V., *Dacia răsăriteană în secolele VI-I î. e. n. Economie și monedă*, Ed. Junimea, Iași.
- MIHAILESCU-BÎRLIBA, BUTNARIU 1988 Mihailescu-Bîrliba, V., Butnariu, V., *Descoperiri monetare din Moldova. I*, in: ArhMold, 12, 311-320.
- MIHAILESCU-BÎRLIBA 1980 Mihailescu-Bîrliba, V., *La monnaie romaine chez les Daces orientaux*, Ed. Academiei R.S.R., București.
- MITREA 1984 Mitrea, B., *Découvertes monétaires en Roumanie: 1981. 1982 et 1983 (XXV, XXVI et XVII)*, in: Dacia, N.S., 28/1-2, 183-190.
- MITREA 1968 Mitrea, B., *Découvertes récentes et plus anciennes de monnaies antiques et byzantines en Roumaine*, in: Dacia, N.S., 12, 445-459.
- MUSMOV 1912 Mušmov, N.A., *Antičnitě moneti na balkanskija poluostrrov i monetitě na bălgarskitě care*, Gavazov, Sofija.
- MUNTEANU 2013 Munteanu, L., *Descoperiri monetare din Moldova. V*, in: ArhMold, 36, 191-198.
- MUNTEANU, BOȚAN, APOSTU 2015 Munteanu, L., Boțan, S.-P., Apostu, A.-E., *Descoperiri monetare din Moldova. VII*, in: ArhMold, 38, 175-190.

- MUNTEANU, CHIRIAC 2016 Munteanu, L., Chiriac, C., *The hoard with coins of "Huși-Vovriești" discovered in Huși*, in: Cojocaru, V., Rubel, A. (eds.), *Mobility in Research on the Black Sea Region. The Proceedings of the International Symposium, Iași, July 5-10, 2015*, Mega Publishing House, Cluj-Napoca, 535-575.
- MUNTEANU, IAȚCU 2014 Munteanu, L., Iațcu, I., *Descoperiri monetare din Moldova. VI*, in: *ArhMold*, 37, 169-179.
- MUNTEANU, ONEL 2012 Munteanu, L., Onel, C., *Descoperiri monetare din Moldova. IV*, in: *ArhMold*, 35, 181-189.
- PARAGINĂ 1991 Paragină, A., *Cercetări istorice și arheologice privind așezare medievală de la Bătinești – Vrancea*, in: *StComVrancea*, 8-10, 121-162.
- PARAGINĂ 1981 Paragină, A., *O monedă de tipul Crișeni-Berchieș descoperită la Irești, Vrancea*, in: *Mousaios*, 3, 28-30.
- PARAGINĂ, CONSTANTINESCU 1991 Paragină, A., Constantinescu, Gh., *Câteva descoperiri arheologice și monetare efectuate în sudul județului Vrancea*, in: *StComVrancea*, 8-10, 163-173.
- PĂRPĂUȚĂ 2006 Părpăuță, T.D., *Moneda în Dacia preromană (secolele IV a. Chr. – I. p. Chr.)*, Ed. Trinitas, Iași.
- PICK 1898 Pick, B., *Die antiken Münzen Nord-Griechenlands. 1.1. Die antiken Münzen von Dacien und Moesien*, Druck und Verlag von Georg Reimer, Berlin.
- PICK, REGLING 1910 Pick, B., Regling, K., *Die antiken Münzen Nord-Griechenlands. 1. Die antiken Münzen von Dacien und Moesien. 2.1. Die Münzen von Odessos und Tomis: mit Ergänzungstafel (XXI)*, Druck und Verlag von Georg Reimer, Berlin.
- POENARU BORDEA 2001 Poenaru Bordea, Gh., *Atelierul monetar al cetății Istros în perioada autonomiei*, in: Nicolae, E. (red. resp.), *Simpozion de Numismatică, dedicat împlinirii a patru secole de la prima unire a românilor sub Mihai Voievod Viteazul, Chișinău, 28-30 mai 2000. Comunicări, studii și note*, Ed. Enciclopedică, București, 9-33.
- POENARU BORDEA, MITREA 1993 Poenaru Bordea, Gh., Mitrea, B., *Découvertes monétaires en Roumanie-1992 (XXXVI)*, in: *Dacia*, N.S., 37, 307-320.
- POHL 1982 Pohl, A., *Münzzeichen und Meisterzeichen auf ungarischen Münzen des Mittelalters, 1300-1540*, Akademische Druck- u. Verlagsanstalt/Akadémiai Kiadó, Graz/Budapest.
- PREDA 2008 Preda, C., *Enciclopedie de numismatică antică în România*, Ed. Enciclopedică, București.
- PREDA 1998 Preda, C., *Istoria monedei în Dacia preromană*, Ed. Enciclopedică, București.
- PREDA 1973 Preda, C., *Monedele geto-dacilor*, Ed. Academiei R.S.R., București.
- PREDA 1971 Preda, C., *Monede getice de tip Vârteju-București*, in: *SCN*, 4, 51-79.
- PROKOPOV 2006 Prokopov, I., *Die Silberprägung der Insel Thasos und die Tetradrachmen des „thasischen Typs“ vom 2. - 1. Jahrhundert v. Chr.*, Akademie Verlag, Berlin.
- RIC III *The Roman Imperial Coinage. III*. Mattingly, H., Sydenham, E.A., *Antoninus Pius to Commodus*, Spink & Son Ltd., London, 1930.
- SNG IX BM 1 *Sylloge Nummorum Graecorum. IX. The British Museum. 1. The Black Sea*, British Museum Press, London, 1993 (M. J. Price).
- SNG Copenhagen 2 *Sylloge Nummorum Graecorum. The Royal Collection of Coins and Medals, Danish National Museum. II. Thrace and Macedonia*, Sunrise Publications, New Jersey, 1982 (reprinted).
- SNG München 14 *Sylloge Nummorum Graecorum Deutschland. Staatliche Münzsammlung München. 14. Attika, Megaris, Ägina. Nr. 1-601*, Hirmer Verlag, München, 2002 (bearbeitet von J.H. Kroll).
- SYDENHAM 1952 Sydenham, E.A., *The Coinage of the Roman Republic*, Spink & Son Ltd., London.
- ȘTIRBU, VELTER 1993 Știrbu, C., Velter, A.-M., *La circulation des monnaies en argent des Pays-Bas sur le territoire des Principautés Roumaines aux XVIe et XVIIe siècles*, in: Hackens, T., Mouchart, G. (éds.), *Actes du XIe Congrès international de numismatique: organisé à l'occasion du 150e anniversaire de la Société royale de numismatique de Belgique, Bruxelles, 8-13 septembre 1991*, IV, Séminaire de Numismatique Marcel Hoc, Louvain-la-Neuve, 47-60.

- ȘTIRBU, VELTER, PĂUNESCU 1990 Știrbu, C., Velter, A.-M., Păunescu, E., *Circulația talerilor în secolele XVI-XVII în Țara Românească – problema falsurilor (tezaurul de la Urziceni, jud. Ialomița)*, in: CN, 6, 162-188.
- TALMAȚCHI 2011 Talmațchi, G., *Monetările orașelor vest-pontice Histria, Callatis și Tomis în epoca autonomă. Iconografie, legendă, metrologie, cronologie și contramarcare*, Ed. Mega, Cluj-Napoca.
- UNGER II 2000 Unger, E., *Magyar Éremhatározó, II. kötet (1526-1740)*, Ajtósi Dürer Könyvkiadó, Budapest, 1997.
- VARBANOV I 2005 Varbanov, I., *Greek Imperial Coins and their Values (The Local Coinage of the Roman Empire). I. Dacia, Moesia Superior, Moesia Inferior*, Adicom, Bourgas.

LIST OF ILLUSTRATIONS

- Fig. 1. The map of coin discoveries: **I. Budești** (Cotești commune, Vrancea County); **II. Coroteni** (Slobozia Bradului commune, Vrancea County); **III. Focșani** (Vrancea County); **IV. Irești** (Vidra commune, Vrancea County); **V. Odobasca** (Poiana Cristei commune, Vrancea County); **VI/IX. Poiana Cristei** (Vrancea County); **VII. Urechești** (Vrancea County); **VIII. Băținești** (Țifești commune, Vrancea County); **X. Străoane** (Vrancea County) (source: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Sursa_hartilor_UAT_judetul_Vrancea.svg; modified).

Pl. 1. Lista localităților cu descoperiri monetare: I. Budești (com. Cotești, jud. Vrancea);
 II. Coroteni (com. Slobozia Bradului, jud. Vrancea); III. Focșani (jud. Vrancea);
 IV. Irești (com. Vidra, jud. Vrancea); V. Odobasca (com. Poiana Cristei, jud. Vrancea);
 VI/IX. Poiana Cristei (jud. Vrancea); VII. Urechești (jud. Vrancea);
 VIII. Bătinești (com. Țifești, jud. Vrancea); X. Străoane (jud. Vrancea).